

اصول قانون اساسی

در پرتو نظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل یکصد و یازدهم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۵۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل یکصد و یازدهم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۵۶

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

فهرست مطالب

- ۲..... اصل یکصد و یازدهم.....
- ۲..... ۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی.....
- ۱-۱. طرح رسیدگی به داریی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران..... ۲
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران..... ۳
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان..... ۳
- ۱-۳. استفسار نایب‌رئیس مجلس خبرگان نسبت به زمان تنظیم آیین‌نامه اجرایی اصل ۱۱۱ قانون اساسی..... ۳
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی..... ۴
- ۱-۴. استعلام رئیس جمهور نسبت به موافقت یا مخالفت ماده (۱۸) مصوبه مجلس خبرگان با قانون اساسی..... ۴
- ۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان..... ۵

اصل یکصد و یازدهم

مصوب ۱۳۶۸: هرگاه رهبر از انجام وظایف قانونی خود ناتوان شود، یا فاقد یکی از شرایط مذکور در اصول پنجم و یکصد و نهم گردد، یا معلوم شود از آغاز فاقد بعضی از شرایط بوده است، از مقام خود برکنار خواهد شد. تشخیص این امر به عهده خبرگان مذکور در اصل یکصد و هشتم می‌باشد.

در صورت فوت یا کناره‌گیری یا عزل رهبر، خبرگان موظفند در اسرع وقت نسبت به تعیین و معرفی رهبر جدید اقدام نمایند. تا هنگام معرفی رهبر، شورایی مرکب از رئیس جمهور، رئیس قوه قضائیه و یکی از فقهای شورای نگهبان به انتخاب مجمع تشخیص مصلحت نظام، همه وظایف رهبری را به طور موقت به عهده می‌گیرد و چنانچه در این مدت یکی از آنان به هر دلیل نتواند انجام وظیفه نماید، فرد دیگری به انتخاب مجمع، با حفظ اکثریت فقها در شورا، به جای وی منصوب می‌گردد. این شورا در خصوص وظایف بندهای (۱) و (۳) و (۵) و (۱۰) و قسمت‌های (د) و (ه) و (و) بند (۶) اصل یکصد و دهم، پس از تصویب سه‌چهارم اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام اقدام می‌کند.

هرگاه رهبر بر اثر بیماری یا حادثه دیگری موقتاً از انجام وظایف رهبری ناتوان شود، در این مدت شورای مذکور در این اصل وظایف او را عهده‌دار خواهد بود.

اصل سابق (مصوب ۱۳۵۸): هرگاه رهبر یا یکی از اعضای شورای رهبری از انجام وظایف قانونی رهبری ناتوان شود یا فاقد یکی از شرایط مذکور در اصل یکصد و نهم گردد از مقام خود برکنار خواهد شد. تشخیص این امر به عهده خبرگان مذکور در اصل یکصد و هشتم است. مقررات تشکیل خبرگان برای رسیدگی و عمل به این اصل در اولین اجلاس خبرگان تعیین می‌شود.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱. نظر شماره ۴۱۹۰۵/۳۰/۸۹ مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۲۸ شورای نگهبان در خصوص طرح رسیدگی به داریی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- اطلاق ماده (۱۳) جدید^(۱) در خصوص واگذاری اختیارات رئیس قوه قضائیه به شخص دیگر نسبت به مقامات مذکور در اصل ۱۴۲ قانون اساسی، مغایر اصل مذکور است و نیز از آنجا که انفصال موقت از خدمات دولتی و عمومی در این ماده، شامل مسئولان و مقاماتی می‌شود که برای مدت معین انتخاب یا منصوب می‌شوند و اشخاصی که برکناری آنها مطابق قانون اساسی نیازمند تصمیم‌گیری از سوی مراجع و مقامات مخصوص می‌باشد، مغایر اصول متعدد قانون اساسی است. همچنین انفصال در غیر موارد عمدی، خلاف موازین شرع شناخته شد.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱. نظریه تفسیری شماره ۹۳۳۳ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۸ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار نایب‌رئیس مجلس خبرگان نسبت به زمان تنظیم آیین‌نامه اجرایی اصل ۱۱۱ قانون اساسی

شماره: ۴۹۶۳/۲۵۰.د.ه

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۱۱

شورای محترم نگهبان

لطفاً در تفسیر اصل ۱۱۱ قانون اساسی نظر بدهید که:

آیا مجلس خبرگان، آیین‌نامه اجرایی آن اصل را فقط می‌تواند در اجلاسیه اول

تنظیم کند یا ممکن است در اجلاسیه‌های بعد هم اصلاحاتی به عمل آورد؟

نایب‌رئیس مجلس خبرگان

اکبر هاشمی رفسنجانی

شماره: ۹۳۳۳

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۱۸

نایب‌رئیس محترم مجلس خبرگان

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هشتاد و نهم، شماره ۱-۹-۱.

عطف به نامه شماره ۴۹۶۳/۲۵۰.د مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۱، موضوع سؤال در جلسه شورای نگهبان مطرح و مفصلاً مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظریه تفسیری شورای نگهبان به شرح ذیل می‌باشد:

«مستفاد از اصل ۱۱۱ قانون اساسی این است که مقررات تشکیل خبرگان برای رسیدگی و عمل به این اصل به عهده مجلس خبرگان است و تعیین آن در اولین اجلاسیه مربوط به دستور اولین اجلاسیه می‌باشد. بنابراین تغییر و هرگونه اصلاح لازم از طرف مجلس خبرگان در مقررات مذکور از لحاظ قانون اساسی بلامانع است.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۴-۱. نظر شماره ۹۳۲۶ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۲ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام رئیس جمهور نسبت به موافقت یا مخالفت ماده (۱۸) مصوبه مجلس خبرگان با قانون اساسی

شماره: ۱/۷۳۴۶

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۵

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

خواهشمند است نظر آن شورا نسبت به موافقت یا مخالفت ماده (۱۸) از مصوبه مجلس خبرگان با قانون اساسی را اعلام فرمایند.

سید علی خامنه‌ای

رئیس جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۹۳۲۶

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۱۲

مقام محترم ریاست جمهوری اسلامی ایران

عطف به نامه شماره ۱/۷۳۴۶ مورخ ۱۳۶۲/۵/۵، موضوع در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا بدین شرح اعلام می‌شود:

«تشخیص مغایرت و عدم مغایرت مصوبات مجلس خبرگان با شورای نگهبان نیست ولی علی‌الاصول که همه نهادها رعایت قانون اساسی را می‌نمایند ماده

(۱۸) مصوبه مجلس خبرگان به اصل ۱۱۱ قانون اساسی ارتباط ندارد و مصوبات مجلس خبرگان خارج از محدوده این اصل و اصول دیگر قانون اساسی اعتبار قانونی ندارد.»

دبیر شورای نگهبان
لطف‌الله صافی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قمری،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir